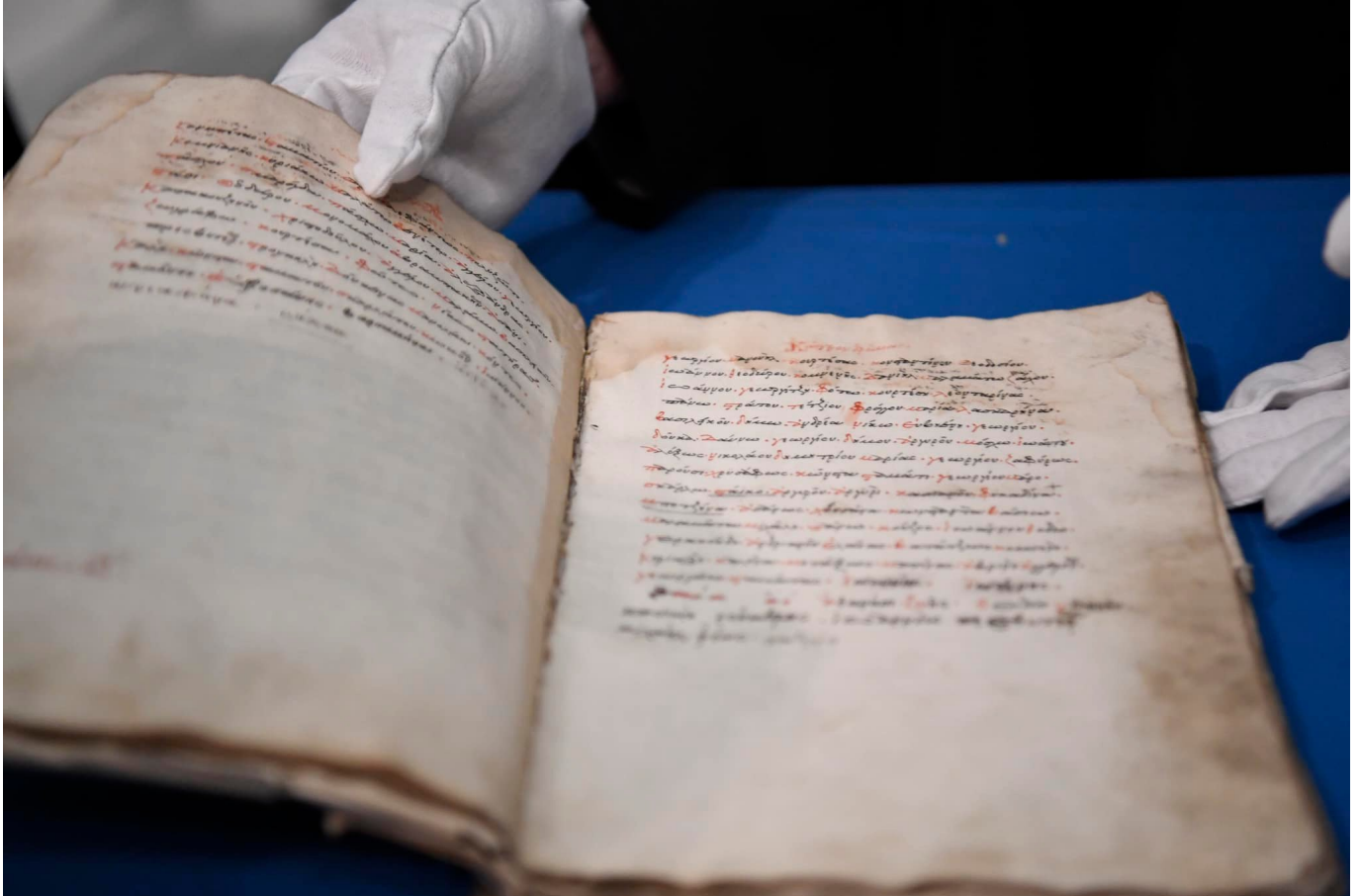

Ι.Μ Εικοσιφοίνισσας: Τα εκκλησιαστικά «Ελγίνεια», η λίστα των λεηλατημένων θησαυρών και ο αγώνας για την επιστροφή τους [/ Ιερές Μονές](#)

Τρία ιστορικά χειρόγραφα επαναπατρίστηκαν στη Μονή Παναγίας Εικοσιφοίνισσας κατά τη διάρκεια τελετής στο Ground Zero που πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 28 Απριλίου 2023.

Στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία του Αγίου Νικολάου και στο Εθνικό Ναό, η ο [Αρχιεπίσκοπος Αμερικής κ. Ελπιδοφόρος](#) φιλοξένησε την Τελετή Επαναπατρισμού τριών ιστορικών χειρογράφων από την **Swann Galleries**. Τα κειμήλια Χρονολογούνται από τον 16ο και τον 17ο αιώνα, και ήταν μεταξύ των σχεδόν 900 θρησκευτικών αντικειμένων και χειρογράφων που λεηλατήθηκαν από τη Μονή το 1917 από Βούλγαρους στρατιώτες.

*H.E. Archbishop Elpidophoros Presided at the Repatriation Ceremony of Eikosifoinissa Monastery Manuscripts at Saint N
Orthodox Church and National Shrine in NYC, NY. On April 28th, 2023.*

Photos: © GOA/Dimitrios Panagos

Αυτά τα χειρόγραφα αλλά και ελάχιστα από τα 900 που έχουν κλαπεί έχουν επιστρέψει στην έδρα τους, στην **Ιερά Μονή Εικοσιφοίνισσας** και στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Η υπόθεση της κλοπής των εκκλησιαστικών θησαυρών είναι αντίστοιχη με την υπόθεση των Ελγινείων.

Έχουν συμπληρωθεί περισσότερα από 100 χρόνια από τότε που ο βουλγαρικός

Στρατός σύλησε τα μοναστήρια στη Βόρεια Ελλάδα. Οι Βούλγαροι κινήθηκαν βάσει σχεδίου, εστιάζοντας κυρίως στις ιστορικές μονές Εικοσιφοινίσσης στη Δράμα και **Τιμίου Προδρόμου στις Σέρρες**. Τότε είχαν αρπάξει σπάνια χειρόγραφα και κειμήλια, τα οποία σήμερα φυλάσσονται σε πυρηνικό καταφύγιο στη Σόφια, που ανήκει στο Ίδρυμα Σλαβοβυζαντινών Μελετών «**Ιβάν Ντούιτσεφ**» (χειρόγραφα) και στο εθνολογικό μουσείο της Σόφιας (κειμήλια). Από το 1975 και μετά, η ελληνική πλευρά άρχισε να αναζητά τρόπους να τα φέρει στην Ελλάδα.

*H.E. Archbishop Elpidophoros Presided at the Repatriation Ceremony of Eikosifoinissa Monastery Manuscripts at Saint N
Orthodox Church and National Shrine in NYC, NY. On April 28th, 2023.*

Photos: © GOA/Dimitrios Panagos

Κατά την πρώτη δεκαετία του 1900 οι Βούλγαροι, σε μια προσπάθεια να αποδείξουν ότι η **Μακεδονία** είναι δικό τους έδαφος, έστειλαν βάσει σχεδίου στα πατριαρχικά σταυροπηγιακά μοναστήρια τον φερόμενο ως βυζαντινολόγο Αυστριακό Βλαδίμηρο Σις, ο οποίος κινούνταν με τσεχικό διαβατήριο και κατάφερε να συγκεντρώσει πολλά στοιχεία για τους θησαυρούς που βρίσκονταν στις **Μονές Τιμίου Προδρόμου και Εικοσιφοινίσσης**.

Το **1916 Βούλγαροι** στρατιώτες άρπαξαν σπάνια χειρόγραφα και κειμήλια, τα οποία μετέφεραν στη Σόφια. Είναι χαρακτηριστική η αφήγηση μοναχών της Εικοσιφοινίσσης σύμφωνα με την οποία οι Βούλγαροι φόρτωσαν τους θησαυρούς σε 18 μουλάρια!

Με την υπογραφή της **Συνθήκης του Νεϊγύ**, οι Βούλγαροι υποσχέθηκαν να τα επιστρέψουν. Τότε τους επισκέφτηκε ως απεσταλμένος της ελληνικής κυβέρνησης ο καθηγητής Γεώργιος Σωτηρίου, στον οποίο έδωσαν μέσα σε κιβώτια χειρόγραφα και κειμήλια που μεταφέρθηκαν στην **Αθήνα**. Ο κύριος όγκος, ωστόσο, έμεινε σε βουλγαρικά χέρια. Και, αντί οι Βούλγαροι να φροντίσουν να επιστρέψουν και τα υπόλοιπα, κατά τη γερμανική Κατοχή σύλησαν για ακόμα μία φορά μονές και ναούς της περιοχής.

Το 1989, λίγο πριν την κατάρρευση του καθεστώτος, σε συνέδριο που έγινε, για πρώτη φορά έγινε λόγος για τα ελληνικά χειρόγραφα που βρίσκονται στη Σόφια. Η «ταυτοποίηση» έγινε με περιγραφές που είχε κάνει ο **Λίνος Πολίτης**, ο οποίος είχε δει τα κειμήλια πριν από την αρπαγή.

H.E. Archbishop Elpidophoros Presided at the Repatriation Ceremony of Eikosifoinissa Monastery Manuscripts at Saint N. Orthodox Church and National Shrine in NYC, NY. On April 28th, 2023.

Photos: © GOA/Dimitrios Panagos

Τα κλεμμένα κειμήλια, όπως αυτά περιλαμβάνονται στον κατάλογο της Μονής Εικοσιφοινίσσης

- Μανδύαι: μετάξινοι διαφόρων χρωμάτων 4
- Σάκκοι: χρυσοκέντητοι διαφόρων χρωμάτων 3
- Στιχάρια: εν χρυσοκέντητον, έτερον μετά ρόδων, 2
- Ωμοφόρια: τρία μεγάλα βυζαντινής κατασκευής, μετά σταυρών, 4, εκ μαργαριτών εν, έτερον λευκόν μετά χρυσοκεντήτων σταυρών και δύο εικόνων του Ι. Χριστού και έτερον κίτριον μετά 4 εικόνων, τρία δι' έτερα μικρά ρωσικής κατασκευής άπαντα 6.
- Μίτραι: Μια αργυρά επίχρυσος μετά 4 Ευαγγελιστών και λίθων πολυτίμων μετά

στέμματος δικεφάλου αετού, ετέρα εκ βελούδου χρυσοκέντητος και πλήρης λίθων, 2

- Ράβδοι (πατερίτσαι): μία αργυρά, μία χρυσοκέντητος και δύο επίχρυσοι παλαιαί, 4.

- Επιμάνικα ζεύγη δύο: εν μαργαριτοποίκιλτον μετά εικόνων του Ι. Χριστού, βυζαντινής κατασκευής, έτερον άνευ μαργαριτών μετ' Ευαγγελισμού, 2.

- Εγκόλπια τρία: με αλύσεις το εν αργυρούν επίχρυσον εκατέρωθεν μετ' εικόνων της Αγίας

Τριάδος και Κωνσταντίνου και Ελένης, εν επίχρυσον μετά 18 λίθων πολυτίμων πέριξ, εν αργυρούν μετ' εικόνων του Χριστού και της Θεοτόκου, εν επίχρυσον αρχαίον μετά

κοραλλίων, δύο εξ οστού, 6.

- Εγκόλπιοι σταυροί: εις μετά αργυράς αλύσεως εις εκ σμάλτου μετ' εικόνων, εις μετά χρυσής και ερυθρών λίθων, 3.

- Σταυρός της Ευλογίας: αργυρούς επίχρυσος μετ' εικόνων εκ σμάλτου, 1.

- Φυλλάδες Αρχιερέων: Δύο με αρχαίους χαρακτήρας, 2.

- Δικηροτρίκηρα: Ζεύγη δύο αργυρά, εν μετά βάσεως, 2.

- Επιγονάτια: χρυσοκέντητα μετ' εικόνων Αναστάσεως, Πλατυτέρας, εις Άδου κάθοδον και το πέμπτον ρωσικής κατασκευής, 5.

- Ζώναι: μία επίχρυσος, μία μετά μαργαριτών, μία μετά λίθων, 3.

Attorney Ben Crump speaks to press at 500 Pearl court house on Tuesday, April 25, 2023, in New York.

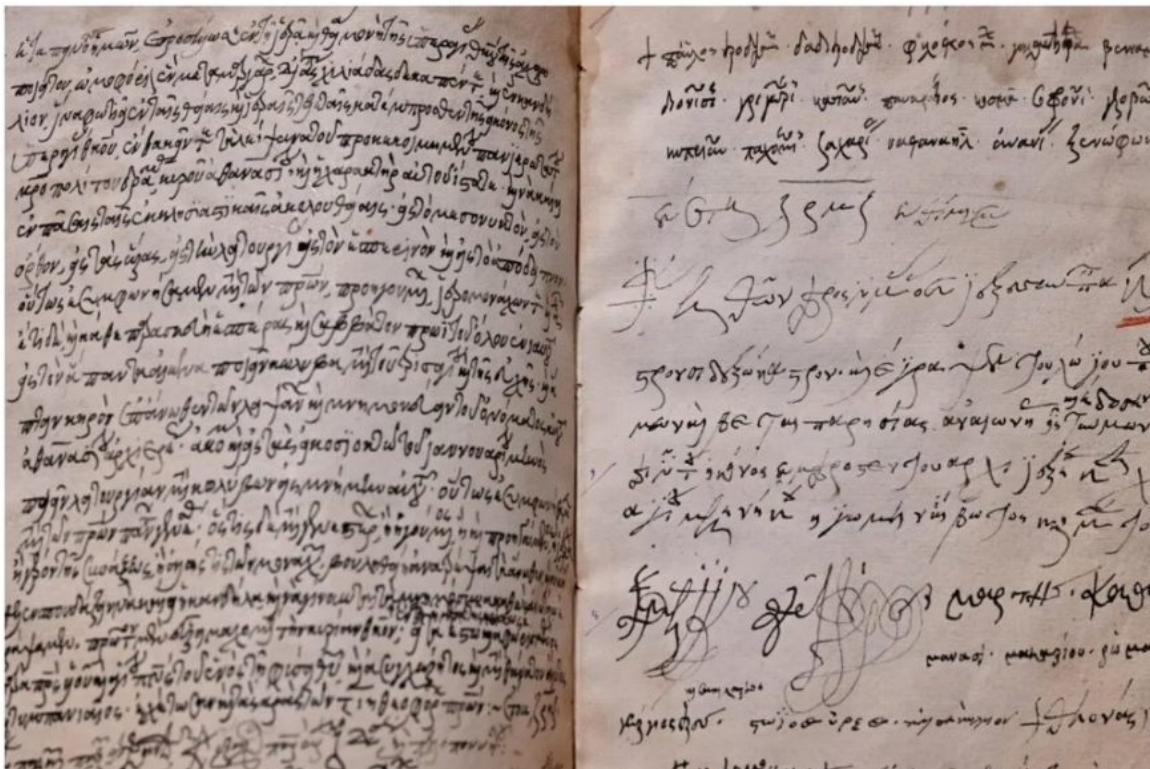
Τμήμα Β' Ιερατικά Άμφια

- Φελόνια: χρυσοκέντητα, σπουδαίας εργασίας τινά επίσημα και μεγάλης αξίας, 42.
- Στιχάρια: διαφόρων χρωμάτων και αξίας, 15.
- Επιτραχήλια: τα πλείστα ομοιόμορφα και αξίας ων τινά μετά λίθων πολυτίμων μετ' εικόνων εκ μαργαριτών και χρυσοκέντητα, 70.

- Επιγονάτια: επίχρυσα, χρυσοκέντητα, 3.
- Ζώναι: τινές επίχρυσοι και αργυραί, 24.
- Επιμάνικα: τινά βυζαντινής κατασκευής, χρυσοκέντητα μετά διαφόρων εικόνων, 43.

Τμήμα Γ'

- Στιχάρια: διαφόρων χρωμάτων και αξίας, 22.
- Οράρια :διαφόρων χρωμάτων και αξίας, 26.

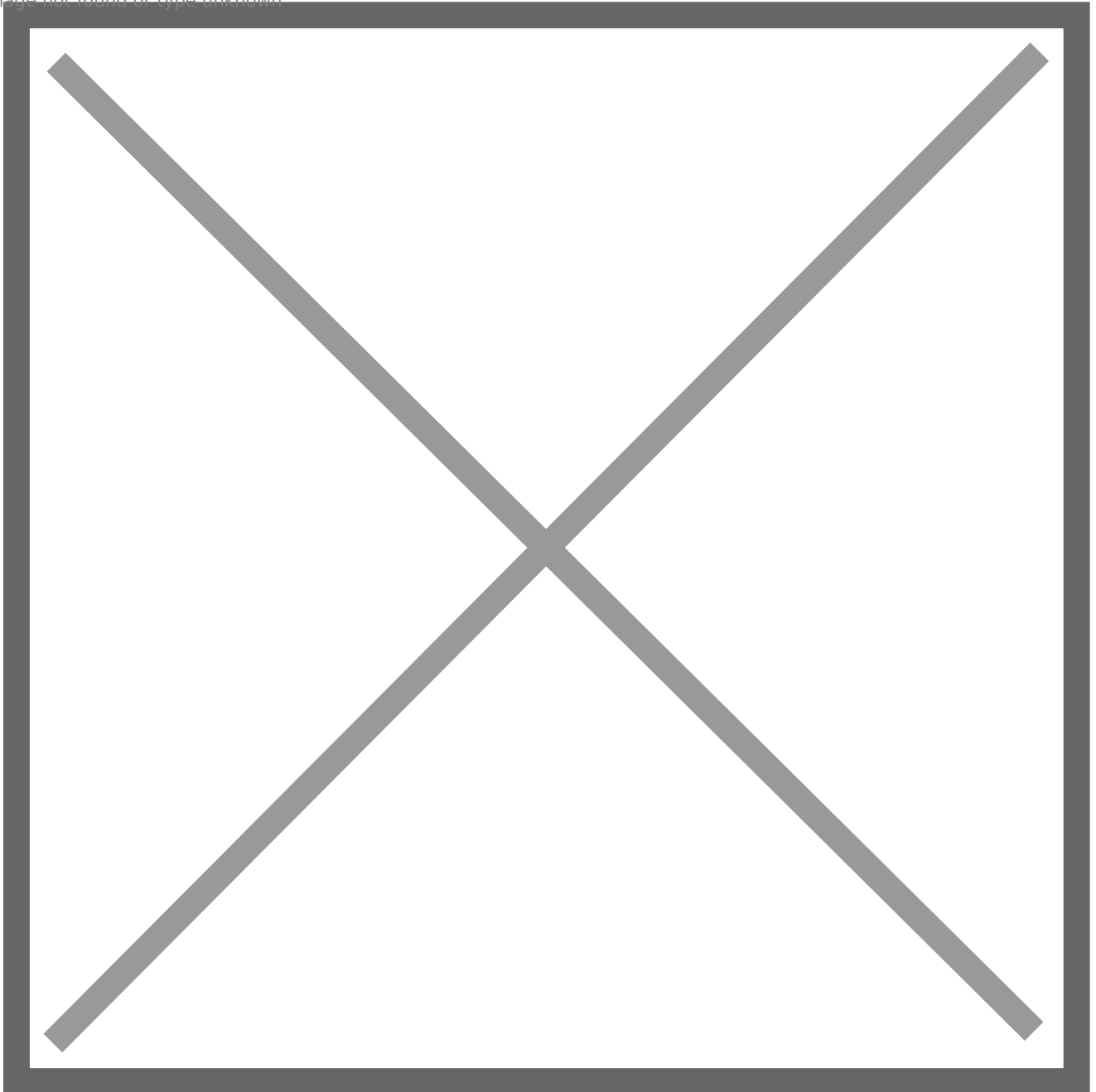
The manuscripts were rediscovered during an office renovation at Swann Auction Galleries earlier this year and will be returned to the Greek monastery. GOARCH/Dimitrios Panagos

Τμήμα Γ' Καλύμματα Αγίας Τραπέζης, εικόνων κ.λπ.

- Ποδιά της Θεοτόκου: μετά μαργαριτών και 4 αγγέλων.
- Παραπέτασμα της Θεοτόκου:
- δύο στρωσίδια των αγίων λειψάνων,
- μια ποδιά χρυσοκέντητος,
- εν στρωσίδιον εκ βελούδου διά την λιτανείαν των Θεοφανείων,

- τέσσερα καλλύματα τρισκελίου (το εν με χρυσούς σταυρούς).
- Δύο καλλύματα δι' αρτοκλασίαν χρυσοκέντητα μετά σταυρών και αγγέλων.
- Εν δι' αρτοκλασίαν στρογγύλον με τριαντάφυλλα.
- Εξ διά το κιβώτιον, χρυσοκέντητα εκ μετάξης, εν όμοιον διά το αναλόγιον.
- Τεσσαράκοντα και εξ καλύμματα Αγίων Δώρων (τινά μετά χρυσοκεντήτων σταυρών, εικόνων και αγγέλων).
- Πέντε ζεύγη στρωσιδίων διά τα κηροπήγια (τα τρία πλεκτά).
- Ένδεκα αρχιερατικά μανδήλια εκ μετάξης (τα επτά αρχαία)
- Εξ καλύμματα Αγίας Τραπέζης χρυσοκέντητα μετά σταυρών (τινά περιθωρίων διπλών).
- Είκοσι και εις αέρες διαφόρων χρωμάτων και κατασκευής, τινές σπουδαίας εργασίας και κόσμου, εις δε μετά δικαφάλου αετού.
- Πέντε αντιμήνσια μετ' ερυθρού περιθωρίου.
- Εις περσικός τάπης μετά περιθωρίου λίαν πολύτιμος.
- Όμοιος εκ μετάξης χρυσοκέντητος, μήκ. 4 πήχ., πλ. 3 14 (φέρει εν τω μέσω εικόνα Μονής μετά κυπαρίσσων αρχαίας θαυμασίας τέχνης).
- Είς μικρότερος διά την αρχιερατικήν λειτουργίαν,
- μία εσθής της Θεοτόκου, μήκ.1 3/4 πήχ., πλ. 1 1/4 χρυσοκέντητος μετά λίθων και στεφάνων Ι. Χριστού και της Θεοτόκου, 114.

Image not found or type unknown

Τμήμα Ε' Διάφοροι εικόνες της Θεοτόκου

- Εικόνες:
- Δύο της Θεοτόκου, η μία μαργαριτοποίκιλος 31×26.
- Εικόν μετά 45 λίθων,- εικόν ολόχρυσος πολυτιμοτάτη με χρονολογίαν 1788 (27×21).
- Εικόν επίχρυσος κατά το πλείστον.

- Εικόν μετά 17 λίθων.
- Εικόν μεθ' ενός λίθου.
- Εικόν Μακαρίου του Αιγυπτίου αργυρά.
- Εικόνες δύο κιβωτίων εκ βελούδου κυανού, 12.
- Επιτάφιοι δύο: εις αρχαιότερος, εις νεώτερος 1818, διαστάσεως εσθήτος της Θεοτόκου Χρυσοκέντητος μετά πολλών πολυτίμων λίθων και θαυμασίας τέχνης εκ των σπανίων κειμηλίων της Ιεράς Μονής. 2.

H.E. Archbishop Elpidophoros Presided at the Repatriation Ceremony of Eikosifoinissa Monastery Manuscripts at Saint N. Orthodox Church and National Shrine in NYC, NY. On April 28th, 2023.

Photos: © GOA/Dimitrios Panagos

Τμήμα ΣΤ' Δισκοπότηρα

- Ποτήριον μέγα χρυσούν, ποτήριον ρωσικής κατασκευής, ποτήριον Κυριακόν,

ποτήρια 3 διά τα παρεκκλήσια, 6.

- Δισκάρια δώδεκα, αστέρες πέντε μετά πολυτίμων λίθων, λαβίδες οκτώ, λόγχαι επτά, διά

το ζέον ύδωρ πέντε (τινά αργυρά επίχρυσα), 37.

Τμήμα Ζ' Σκεύη Ιερά διά τας τελετάς

- Φιάλη αγιασμού αργυρά, φιάλη επίχρυσος μετά λεκάνης εκ πορσελάνης, φιάλη αργυρά μετά λεκάνης,

- κουβούκλιον (αρτοκλασίας) αργυρούν μετά των 12 Αποστόλων, έτερον αργυρούν μετ' αγγέλων επί βάσεως δίσκου αργυρού.

- Ραντιστήριον αργυρούν.

- Δύο αρτοφίρια, ων το εν αργυρούν, το έτερον χρυσούν επί τεσσάρων κιόνων καλώς επεξεργασμένων, 8.

- Κανδήλαι περίξ της Αγίας Τραπέζης της Ωραίας Πύλης του Επιταφίου, του δεσποτικού, του τέμπλου, των Παρεκκλησίων αργυραί και τινές χρυσαί, 130.

- Θυμιατήρια: επτά εξ αργύρου.

- Εξαπτέρυγα: δύο μετά του Εσταυρωμένου, αργυρά, επίχρ., 3.

- Το επικάλυμμα (καπλαμάς) χρυσούν ύψους π.1 1|2, πλ.1,1.

- Εικόν του Αγίου Γεωργίου: ιστορικωτάτη μετά του αργυρού επικαλύμματος αυτής και δύο λίθων μεγάλων χρωματιστών.

- Εικόνες δεσποτικά τριάκοντα πέντε, αι αρχαιότεραι βυζαντινής τέχνης.

- Εικόνες οκτώ εις τους κίονας ανηρτημέναι.

- Εικόνες μικραί αρχαίοι εις χιβάδας, τριάκοντα.

- Τρισκέλιον και τέσσαρα αναλόγια: πεποικιλμένα δι' ελαφαντόδοντος, 5.

- Ο χροός του Μ. Πολυελαίου μετά 18 μανουαλίων εξ ορειχάλκου διαφόρου μεγέθους, 19.

*H.E. Archbishop Elpidophoros Presided at the Repatriation Ceremony of Eikosifoinissa Monastery Manuscripts at Saint N
Orthodox Church and National Shrine in NYC, NY. On April 28th, 2023.*

Photos: © GOA/Dimitrios Panagos

Τμήμα Θ' Σταυροί και Τίμιοι Σταυροί

- Σταυρός Χρυσούς άνευ βάσεως μετά 28 πολυτίμων λίθων και 27 μαργαριτών .
- Σταυρός χρυοκέντητος μετ, εικόνων εκ σμάλτου.
- Οκτώ σταυροί μικροί ξύλινοι του αγιασμού μετά περιθωρίων εκ χρυσού.
- Σταυροί 14 μικροί επίσης, εκ χρυσού (τινές μετά κοραλλίων).
- Σταυρός τίμιος αργυρούς εντός αργυρού κιβωτίου μετά εικόνας της Θεοτόκου εις το κάλυμμα.
- Σταυροί 8 ξύλινοι διαφόρου μεγέθους, τινές μετά περικαλυμμάτων.
- Σταυρός Τίμιος των Θεοφανείων μέγας χρυσούς μετά βάσεως και 45 πολυτίμων

λίθων λίαν πολυτίμων.

- Σταυρός μέτριος χρυσοποίκιλτος πλήρης λίθων. Σταυρός μικρός επίχρυσος άνευ κοσμημάτων.

- Σταυρός επίχρυσος, πολύτιμος μετά 8 λίθων και 5 μαργαριτών.

- Σταυρός όμοιος μεθ' εξ μαργαριτών.

- Δύο σταυροί Τίμιοι, ως εις μεθ' 6 κοραλλίων.

- Σταυρός Τίμιος επίχρυσος εντός αργυρού κιβωτίου μετά 2 κοραλλίων και 21 μαργαριτών.

- Σταυρός χρυσούς ρωσικής τέχνης εντός κιβωτίου μεθ' εξ εικονισμάτων εκ σμάλτου.

-Σταυρός χρυσούς μέτριος εντός κιβωτίου.

-Τρεις τίμιοι σταυροί εντός αργυρών κιβωτίων.

- Σταυρός επίχρυσος μετά 5 εικόνων εκ σμάλτου.

-Δύο σταυροί επίχρυσοι, εις μετά 4 εικόνων.

- Σταυρός επίχρυσος μετά βάσεως εντός κιβωτίου.

-Σταυρός τίμιος επίχρυσος μετά 5 εικόνων και πλήρης λίθων εντός κιβωτίου.

-Σταυρός αργυρούς εντός ξυλίνου κιβωτίου.

-Σταυρός Τίμιος χρυσούς εντός αργυρού κιβωτίου μετά 4 μαργαριτών.

-Σταυρός μετά 21 λίθων πολυτίμων.

-Σταυρός Τίμιος χρυσούς μετ' εικόνας αργυράς των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης εντός στρογγύλου κιβωτίου.

-Σταυρός μετά 24 κοραλλίων εντός κιβωτίου.

-Σταυρός αγιασμού, 59.

Τμήμα Ι' Ιερά Ευαγγέλια

- Ευαγγέλιον: εκ μεβράνης επίχρυσον μετ' εικόνων έσωθεν και έξωθεν Ιωάννου του Κατακουζηνού του έτους 1354, βάρους 9 οκάφων.
- Ευαγγέλιον αρχαίων χαρακτήρων, παμπάλαιον, 1.
- Τετραβάγγελα επίχρυσα παλαιά, 8.
- Ευαγγέλιον μετά 4 εικόνων των Ευαγγελιστών και εν τω μέσω η του Ιησού Χριστού,
όπισθεν δε η των Εισιδίων εκ σμάλτου, επίχρυσον μετά λίθων πολυτίμων, 1.
- Ευαγγέλια δύο μετ' εικόνων της Αναστάσεως και Σταυρώσεως εκατέρωθεν και των 4 Ευαγγελιστων εκ σμάλτου, 2.

Τμήμα ΙΑ' Άγια Λείψανα

- Εσθής της Θεοτόκου(ποδιά) η πρώτη και σπουδαιοτάτη μετά 55 διαφόρων αφιερωμάτων, ων τα πλείστα αργυρά, ελάχιστα χρυσά.
- Η κάρα και η Σιαγών του Αγίου Διονυσίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως εντός κιβωτίων αργυρών επιχρύσων (η σιαγών μετά λίθων πολυτίμων 15 πέριξ).

- Μαρίας και Μαγδαληνής η δεξιά χειρ.
- Ανδρέου του πρωτοκλήτου τεμάχιον.
- Του αγίου Χαραλάμπους, του Θεοδώρου του Στρατηλάτου, του Αγίου Παντελεήμονος, του

Αγίου Μοδέστου 2 τεμάχια, άπαντα εντός θηκών αργυρών.

- Τεμάχια 4 εντός αργυρού κιβωτίου και έσωθεν του καλύμματος η εικόν της Θεοτόκου, ομοίως έτερα 4 μετ' εικόνας, του Αρχαγγέλου (άπαντα αγνώστων αγίων ως εκ δυσαναγνώστων επιγραφών αυτών).
- Επτά κιβώτια αργυροδεμένα μετά διαφόρου αριθμού τεμαχίων λειψάνων (επίσης αγνώστων) έσωθεν δε των καλυμμάτων Ανδρέου του πρωτοκλήτου (τεμάχια 5) εντός ξυλίνων κιβωτίων, η δεξιά χειρ του Αγίου Διονυσίου - τεμάχιον του Αγίου Ανδρέου, 21.
- Αίματα μαρτύρων: τεμάχια 3 του Αγίου Τρύφωνος, Νεοφύτου μάρτυρος, τεμάχια δύο αγνώστων αγίων.
- Τεμάχιον μέγα και μικρότερα του ιστορικού ξύλου, εξ ου κατεσκευάσθη η αχειροποίητος εικόν της Θεοτόκου.
- Τεμάχιον πήχ. 1 και έτερα μικρότερα κηρού (λαμπάδας) Αγίου Γεωργίου εκ Βρανοκάστρου, 2.

Τμήμα IB'

- Μελανοδοχείον αργυρούν, 9 κύπελλα αρτοκλασίας εκ πορσελάνης, ζάρφια 13 επίχρυσα,

100 διάφορα αφιερώματα αργυρά, χρυσά, ορειχάλκινα.

- Εις αργυρούς φωτοστέφανος.

- Μία αργυρά χειρ της Θεοτόκου.

- Πέντε μετάξιναι σερβέτες.

- Κιβώτιον αργυρούν φέρον το σχήμα του Ναού κατ' απομίμησιν του Πρωτοδιακόνου

Στεφάνου, ο κρατεί ο διάκονος Θυμιών κατά τας ακολουθίας εν τη μονή.

- Εν κατσίον (θυμιατήριον) αργυρούν επίχρυσον μετ' αργυρών κωδωνίσκων.

Τμήμα ΙΓ' Βιβλία, χειρόγραφα και έντυπα

- Παρακλητικοί 2, Μηνιαία 24, Απόστολοι 1, Πεντηκοστάρια 3, τριώδια 3,

συναξάρια 2, ειρμολόγια 4, μουσικά βιβλία διάφορα 8, φυλλάδες της λειτουργίας 8, φυλλάδες της Θεοτόκου 200 (ήτοι του Αγίου Διονυσίου), ιστορία της Ιεράς Μονής, παρακλητικός κανών της Θεοτόκου άπαντα έντυπα.

- Αγιασματάρια δύο μικρά. Βραβείον της μονής περιέχον ονόματα πόλων και χωρίων Μακεδονίας και Θράκης, ονόματα μοναχών σφαγέντων υπό βαρβάρων προ 300 ετών.

- Νέος θησαυρός, κανόνες παρακλητικοί, δύο φυλλάδες της λειτουργίας, ακολουθία του Αγίου Γερμανού, ευχολόγιον μέγα, κυριακοδρόμιον, θησαυρός Δαμασκηνού, Απόστολοι 2,

Ευαγγέλιον παλαιόν, μαργαρίται Ιωάννου Χρυσοστόμου, Θεοτικάρια 2, ακολουθία της Θεοτόκου, χειρόγραφα.